

9. Tilastotoimisto

Tilastoneuvottelukunta. Tilastoneuvottelukunta, jonka kokoonpano v. 1960 oli sama kuin edellisenä vuonna, kokoontui neljä kertaa. Kokouksissa pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku oli 33.

Neuvottelukunta käsitteli mm. seuraavat asiat: esitettiin rakennusjärjestystä valmistelemaan asetetulle komitealle sekä rakennustarkastustoimiston järjestysmuotoa ja johtosääntöä tutkimaan asetetulle komitealle, että komiteat tutkisivat eri mahdollisuuksia luotettavien tietojen saamiseksi puretuista asuinhuoneistoista; esitettiin kaupunginhallitukselle, että kertomusvuoden väestönlaskennan aineiston hyväksikäyttöä varten v. 1961—1962 varattaisiin 8.1 mmk; että tilastotoimisto oikeutettaisiin allekirjoittamaan sopimus Ruotsin kuninkaallisen tilastollisen päätoimiston kanssa väestönlaskentataulukoiden valmistamisesta tietojenkäsittelykoneissa; että sisäasiainministeriön kanssa ryhdyttäisiin neuvotteluihin henkikirjoituksen siirtämisestä kunnalliselle elimelle; että kaupungin uusien tietojenkäsittelykoneiden käytön suunnittelun yhteydessä pyrittäisiin tilinpäätöstilaston parantamiseen; että Pohjoismaiden kunnalliset tilastovirkamiehet kutsuttaisiin kokoukseen Helsinkiin kertomusvuoden elokuussa; että tilastotoimiston 50-vuotispäivää vietettäisiin v:n 1961 tammikuussa sekä että sosiaaliryhmitystä Helsingin kaupungissa koskevaa yliopistollista tutkimusta avustettaisiin. Kaupungin johtavilta virkamiehiltä tiedusteltiin, oliko sellaisten tilastotietojen tarvetta, jotka valaisisivat asianomaisen hallintohaaran kapasiteetin käyttöä ja hoidon taloudellisuutta, ja jotka laadittaisiin yksinomaan johtoporrasta eikä julkisuutta varten.

Toimiston virat ja viranhaltijat. Toim.apul. Sylvia Rainio erosi virastaan 31. 12. siirtyäkseen eläkkeelle. Toim.apul. Anja Lapola erosi virastaan 20. 12. Työsopimus-suhteessa sekä vt. viranhaltijana toiminut toim.apul. Toini Lipponen siirtyi toiseen kaupungin virastoon 31. 12.

Veroviraston tultua valtion virastoksi vuodenvaihteessa 1959/60 määrättiin vanhempi verovalmistelija Sven Häggström kaupunginhallituksen tp. virastotyöntekijäksi tilastotoimistoon. Hra Häggström siirtyi eläkkeelle 31. 12.

Samoin kuin edellisenä vuonna oli toimisto esittänyt, että rakennustilaston uudistamista sekä toimiston kirjaston aikakauskirjojen kirjoitusten asiahakemiston laatimista varten perustettaisiin tp. toimistoapulaisen virka. Esitykseen ei suostuttu, mutta v:n 1961 talousarvioon merkittiin tätä tarkoitusta varten 300 000 mk:n työ-määräraha.

Aktuaari Osmo Viitailalle myönnettiin ajaksi 16. 12. 1960—15. 2. 1961 osittaista

vir kavapautta väestönlaskentatehtävien hoitamista varten, ja hänen viransijaisekseen määrättiin apul.aktuaari Frejvid Gustafsson. Samasta syystä myönnettiin aktuaari Viitailalle sekä apul.aktuaari Salme Hyväriselle oikeus sivuviran hoitoon loka-kuun 1960 ja heinäkuun 1961 välisenä aikana.

Vallinneen työttömyyden johdosta sijoitettiin toimistoon työllisyystöihin kaksi toimistotyöhön pystyvää naishenkilöä 5 kk:n ajaksi.

Osallistuminen neuvottelupäiviin. Toimistopäällikkö selosti virastopäälliköiden neuvottelupäivillä Helsingin kaupungin viranhaltijakunnan rakennetta sekä viranhaltijain ja työntekijäin sairauden aiheuttamaa työstä poissaoloa.

Edustus muissa elimissä. Toimiston edustajaksi tietojenkäsittelykeskuksen neuvottelukuntaan määrättiin aktuaari Osmo Viitaila.

Kunnianosoitukset. Toim.apulaiselle Sylvia Rainiolle myönnettiin Suomen Kaupunkiliiton ansiomerkki 25 vuoden palveluksen perusteella.

Kunnallistilastollinen kokous. 9. pohjoismaisen tilastokokouksen yhteydessä järjestettiin Helsinkiin pohjoismainen kunnallistilastollinen kokous 10.—11. 8. Osanottajia saapui ulkomailta 12 sekä Turusta 1. Kokoukseen osallistui 8 johtavaa viranhaltijaa tilastotoimistosta.

Kokouksen ohjelmassa käsiteltiin mm. yhteistyötä kertomusvuoden väestön- ja asunnonlaskennassa, asumistarvelaskelmia, elinkeino- ja taloudellista tilastoa, hotell- ja turistitilastoa sekä kunnallista henkilökunta- ja palkkatilastoa. Kokouksen toisena päivänä käsiteltiin vuosikirjakysymyksiä.

Sosiaalivirastotalon toimistohuoneistoon liittyviä kysymyksiä. Sosiaalivirastotalon luonnospiirustusten tarkastuksen yhteydessä esitettiin eräitä toivomuksia uuden toimistohuoneiston suunnitteluun nähden. Kaupunginhallituksen järjestelytoimistolle annettiin lausunto mainitun talon postinkuljetuksen, yleisön opastuksen, monistamisen ym. toiminnan järjestämisestä ja vastustettiin esitystä, että taloon perustettaisiin yhteinen lomakevarasto.

Sijoittuminen kohteliaisuuskilpailussa. Suomen kansan ryhtiliikkeen suorittamassa kaupungin virastojen ja laitosten asiakaspalvelua koskevassa tutkimuksessa, jossa kiinnitettiin huomiota kohteliaisuuteen, ystävällisyyteen ja palvelualltiuteen, tilastotoimisto sijoittui ensimmäiseksi.

Julkaisu toiminta. Toimintavuoden aikana ilmestyivät seuraavat tilastotoimiston julkaisut:

Tammikuun 15 p:nä	Helsingin kaupungin tilasto I. Terveysten- ja sairaanhoito. 43. 1958. Edellinen osa. V + 258 s.
Helmikuun 13 »	Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 48. 1959. XII + 379 s. + kartta.
Maaliskuun 14 »	Helsingin kaupungin tilasto II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. 20. 1958. 23 + 43 s.
Huhtikuun 25 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 70. 1957. Edellinen osa. III + 342 s.
Toukokuun 20 »	Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 32. 1960. XVI + 520 s. + kaavio.
» » »	Helsingfors stads kommunalkalender, 32. 1960. XVI + 520 s. + schema.

9. Tilastotoimisto

- Heinäkuun 14 » Helsingin kaupungin tilasto VI. Opetuslaitokset. 26. 1957—58. VIII + 151 + 51 s.
- » » » Helsingfors stads statistik VI. Undervisningsväsen. 26. 1957—58. VIII + 151 + 51 s.
- Elokuun 16 » Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 37. 1959. XXI + 402 s.
- Syyskuun 14 » Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 70. 1957. Jälkimmäinen osa. III + 347 s.
- » 26 » Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 37. 1959. XXI + 405 s.
- Lokakuun 18 » Helsingin asunto- ja väestölaskenta 1955. Bostads- och folkräkningen i Helsingfors 1955. IV. Eripainos. X + 58 s.
- Marraskuun 12 » Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 65. 1952. Jälkimmäinen osa. II + 400 s.

Julkaisua »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä — Statistiska månadsuppgifter för Helsingfors stad» ilmestyi 12 vihkoa. Yhteinen sivumäärä oli 304 (ed. v. 312).

Vuoden 1960 väestölaskenta. Väestölaskenta-asetuksen (174/60) edellyttämän Helsingin kaupungin väestölaskentatoimikunnan puheenjohtajaksi valitsi kaupunginhallitus tilastotoimiston päällikön Karl-Erik Forsbergin sekä jäseniksi Helsingin poliisilaitoksen rekisteriosaston johtajan Oiva Mäkelän ja Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntien keskusrekisterin päällikön Axel Palmgrenin. Toimikunta valitsi sihteerikseen tilastotoimiston aktuaarin Osmo Viitailan, joka sittemmin valittiin laskennan toimistopäälliköksi.

Saatuun Suomen Pankin suostumuksen toimisto allekirjoitti sopimuksen Ruotsin tilastollisen päätoimiston kanssa taulukkorungon valmistamisesta mainitun toimiston tietojenkäsittelykoneissa.

Suomen tilastollisen päätoimiston kanssa toimisto sopi siitä, miten kaupungin toivomat väestölaskennan lisätiedot, kuten jakautuminen sosiaaliryhmiin, työpäivän sijainti ja tietojen saaminen pieniltä kaupunkialueilta, saataisiin magneettinauhalle.

Vuoden 1955 otantaväestölaskenta. Tilastollisessa kuukausijulkaisussa käsiteltiin laskennassa saatua aineistoa kolmessa kirjoituksessa. Eripainoksena kuukausijulkaisusta painettiin neljäs laskentaa valaiseva nide.

Henkikirjoitustietojen saanti. Neuvotteluja henkikirjatietojen saamisesta kaupunginosittain ja kortteleittain jatkettiin sisäasiainministeriön kanssa, ja toimistolle luovutettiin joulukuussa kyseinen aineisto, sen jälkeen kun tilastoneuvottelukunta oli oikeuttanut toimiston suorittamaan ko. ylimääräisestä työstä johtuneen laskun.

Henkikirjoitustoimiston johtosääntöön viitaten tilastoneuvottelukunta esitti, että toimistolle olisi luovutettava ote Helsingin henkikirjasta. Toimistolle luovutettiin sittemmin jäljennös kaupungin maantieteelliseen järjestykseen laaditusta henkikirjasta.

Tilasto puretuista asuinhuoneistoista. Koska puretuista taloista oli saatu hyvin puutteellisia tietoja, ryhtyi toimisto näitä täydentämään eri tahoilta saatujen lisätie-

tojen avulla. Näin saatiin aikaan tarkistetut tiedot ajanjaksolta 1951—1959. Tilastoneuvottelukunta ryhtyi toimenpiteisiin tietojen saamiseksi jatkuvasti vastedeskin.

Vallilan puutalotutkimus. Kiinteistöviraston toivomuksesta edellisenä vuonna aloitettu tutkimus revittäväksi suunniteltujen Vallilan puutalojen asukkaiden asumis- ja taloudellisista oloista valmistui kertomusvuonna ja tulokset julkaistiin kausijulkaisussa.

Sairaalatilasto. Lääkintöhallitukselle välitettiin reikäkorttien toisintokorttien muodossa tietoja kaupungin sairaaloiden potilaista.

Koska Koskelan sairaskoti yhä enemmän oli saanut varsinaisen sairaalan luonteen, ryhtyi tilastotoimisto sellaisiin toimenpiteisiin, että sieltäkin saataisiin samat tiedot potilaista kuin kaupungin muista sairaaloista.

Valtion Helsingissä toimivat sairaalat olivat aikaisemmin antaneet toiminnastaan tilastotoimistolle tietoja, mitkä oli julkaistu kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa sekä terveyden- ja sairaanhoitojulkaisuissa. Helsingin yliopistollinen keskussairaala kieltäytyi vastaisuudessa antamasta tietoja suoraan toimistolle, minkä johdosta oli tyydyttävä julkaisemaan ainoastaan sellaisia tietoja, jotka lääkintöhallitus kaikista maan sairaaloista vaati.

Aluelääkäreitten yhteisvastaanoton potilaitten tilastointi. Terveydenhoitoviraston toivomuksesta suunniteltiin ja laadittiin toimistossa tilasto uutta toimintamuotoa edustavan, Harjukatu 8:ssa sijaitsevan aluelääkärien yhteisvastaanoton potilaista. Tutkimus suoritettiin otantatutkimuksena, ja tulokset julkaistiin terveydenhoitoviraston vuosikertomuksessa.

Viranhaltijain ja työntekijäin sairauspoissaolot. Kaupungin kaikilta virastoilta ja laitoksilta kerättiin tiedot viranhaltijoille ja työntekijöille myönnetystä sairauslomasta. Ilmoituksista ilmeni asianomaisen syntymävuosi, sukupuoli ja siviilisääty, virkasuhde, työn laatu, taudin diagnoosi ja loman pituus. Ensimmäisestä vuosineljänneksestä laadittiin ja julkaistiin ennakkotilasto.

Kulttuuritilaston kerääminen. Jatkettiin yrityksiä kulttuuritilaston parantamiseksi, mutta ne eivät vielä johtaneet sellaiseen tulokseen, että olisi saatu aikaan jatkuva tilasto.

Koulutusolosuhteiden tutkiminen. Koulutusolosuhteita valaisevan tutkimussarjan jatkona valmistui ja julkaistiin tutkimus menestyksestä keskikoulussa.

Nuorisorikollisuuden selvittäminen. Toimiston reikäkorttiosasto avusti nuorisotoimistoa nuorisorikollisuutta selvittävässä tutkimuksessa.

Työvoimailmoitusten laatiminen. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön vaadittua kaupungilta säännöllisesti kaksi kertaa kuukaudessa tietoja työmäärärahoilla palkatusta työvoimasta annettiin toimiston tehtäväksi näiden tietojen kerääminen kaupungin virastoilta ja laitoksilta sekä yhteenvedon laatiminen niistä. Uuden työllisyysasetuksen sekä annettujen ohjeitten epäselvyyden johdosta käytiin asiasta monia neuvotteluja.

Tietojen saanti verotoimistosta. V. 1958 annetun verotuslain mukaan voi valtiovarainministeriö määrätä, että asiakirjoja, jotka ilmoittamisvelvollisuuden täyttämiseksi on veroviranomaisille esitetty, voidaan antaa tilastollista tutkimusta varten tällaista tutkimusta suorittavan viranomaisen käytettäväksi. Koska toimisto suunnitteli uutta tilastoa asunto-osakeyhtiöiden huoneistojen myynneistä, jotka ilmensivät leimaveroaineistosta, esitti toimisto, että se oikeutettaisiin sovittuaan asiasta

veroviraston kanssa saamaan siltä tilastollisia tutkimuksiaan varten tarvittavat tiedot. Esitykseen ei vuoden aikana vastattu.

Liikemyrityslaskennan tietojen julkaiseminen. Vuoden aikana julkaistiin toimiston kuukausijulkaisussa selostus tilastollisen päätoimiston laskemista, teollisuutta ja käsityötä koskevista tiedoista.

Tärkeimmät lausunnot. Paitsi edellä mainituissa asioissa antoi toimisto lausunnon kaupunginhallitukselle kiinteistölautakunnan toimintakertomuksen laatimisesta sekä kiinteistövirastolle Ilmatieteellisen keskuslaitoksen anomuksesta säähavaintopaikan pysyttämistä Kaisaniemessä.

Tietojen ja selvitysten antaminen. Samoin kuin edellisinä vuosina annettiin kaupungin ja valtion eri virastoille sekä eräille ulkomaisille ja kotimaisille virastoille ja laitoksille sopimuksen mukaiset, säännöllisesti annettavat tiedot ja tilastoyhdistelmät.

Tilapäisesti annettiin tietoja ja selvityksiä mm. seuraavasti: terveydenhoitovirastolle selvitys väestön jakautumisesta ikäryhmiin aluelääkäripiireittäin, rakennusvirastolle kouluikäisten lasten lukumäärästä Esikaupunkien koillisalueella sekä vastaavat ennustetiedot, investointitoimikunnalle väestöennuste sekä laskelmat sijoitustoimintaan lähivuosina käytettävissä olevista varoista, sairaalatoimikunnalle sairaaloitten potilastilastoinnista ilmeneviä yksityiskohtaisia tietoja, Suomen Kaupunkiliitolle Helsingin väestöennuste sekä valtioneuvoston asettamalle asuntovajauskomitealle selvitys asuntovajauksesta Helsingissä.

Kalustonhankinnat. Kertomusvuonna hankittiin 6 laskukonetta ja yksi kirjoitus-kone sekä kalustoa 76 013 mk:lla. Uudishankintojen yhteisarvo oli 889 484 mk.

Kirjasto lisääntyi 837 (ed. v. 830) numerolla.

Lähetysten lukumäärä oli 10 356 (9 406).

Tulot ja menot. Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 252 469 (230 693) mk.

Seuraava taulukko osoittaa toimistolle myönnettyjen määrärahojen käytön:

Talousarvion momentti	Määrärahat talousarvion mukaan	Siirto- ja lisämäärä- rahat	Yhteensä	Menot	Määrärahan säästö (+) ylitys (—)
	1 000 mk				
Palkkiot	40	—	40	30	+ 10
Vakinaiset viranhaltijat	34 049	973	35 022	35 022	—
Viranhaltijain sairauslomasijaiset ...	400	—	400	53	+ 347
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- korvaukset	300	—	300	180	+ 120
Muut palkkamenot	3 352	—	3 352	3 229	+ 123
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut ...	1 740	—	1 740	1 721	+ 19
Vuokra	6 767	¹⁾ 243	7 010	7 010	—
Valaistus	70	—	70	54	+ 16
Siivoustarvikkeet	60	—	60	65	— 5
Painatus ja sidonta, s.m.	14 500	²⁾ 5 811	20 311	14 239	²⁾ + 6 072
Tarverahat	1 275	—	1 275	1 230	+ 45
Reikäkorttikoneiden kustannukset, s.m.	3 250	—	3 250	3 217	²⁾ + 33
Yhteensä	65 803	{ ¹⁾ 1 216 ²⁾ 5 811	72 830	66 050	{ ²⁾ + 6 775 ²⁾ + 6 105

¹⁾ Väestönlaskentatoimikunnan käyttöön asetettu huoneisto. — ²⁾ Siirtomääräraha.